

Sygn. akt IV CSK 33/18

POSTANOWIENIE

Dnia 5 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa "C.U." założone w 1805 roku w W.
spółki akcyjnej w G. przeciwko A.P.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 5 czerwca 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w G.

z dnia 28 czerwca 2017 r., sygn. akt I ACa .../16,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.700
(dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2017 r. Sąd Apelacyjny w G. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 26 lipca 2016 r. w ten sposób, że zasądził od pozwanego A.P. na rzecz powódki „C.U.” kwotę 100.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 29 października 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r., tytułem nienależnego świadczenia. W motywach rozstrzygnięcia stwierdził, że powódka przelała na rzecz pozwanego kwotę 100.000 zł bez podstawy prawnej, a brak podstaw do uznania, że spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany. Świadomości takiej nie miał również podmiot wykonujący na rzecz powódki obsługę rachunkowo - księgową, skoro w tytule przelewu wskazano, że jest on wykonywany zgodnie z umową.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwanego. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytania: 1) czy za wiedzę spełniającego świadczenie należy uznawać również wiedzę osoby trzeciej, która na zlecenie spełniającego świadczenie prowadzi jego obsługę rachunkowo-księgową i dokonała przelewu bankowego, który stanowił świadczenie nienależne; 2) czy błąd pracownika osoby prawnej spełniającej świadczenie może w każdym przypadku być poczytywany za błąd osoby prawnej, co do obowiązku spełnienia świadczenia, wykluczający jej wiedzę, co do braku obowiązku świadczenia, jeżeli błąd był skutkiem wykonania przelewu bankowego bez sprawdzenia dokumentacji znajdującej się w posiadaniu spełniającego świadczenie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne

zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymagań.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że art. 411 pkt 1 k.c. reguluje wyjątki od nakazanego ustawą obowiązku zwrotu nienależnie otrzymanego świadczenia, zatem przesłankę wiedzy solvensa należy interpretować ściśle. W konsekwencji wątpliwości, co do obowiązku spełnienia świadczenia nie mogą być identyfikowane z wymaganą w art. 411 pkt 1 k.c. pozytywną wiedzą dłużnika o braku powinności spełnienia świadczenia, nawet, jeśli są poważne. Spełniający świadczenie nie wie, że jest do świadczenia zobowiązany (art. 411 pkt 1 k.c.), gdy działa pod wpływem błędu, to znaczy pozostaje w przekonaniu, że spełnia należne świadczenie, podczas gdy przekonanie to nie ma oparcia w okolicznościach lub jest wynikiem mylnego o nich wyobrażenia. Nie ma przy tym znaczenia, przez kogo błąd został wywołany i że spełniający świadczenie,

przy dołożeniu należytej staranności mógł się dowiedzieć, że do świadczenia nie jest zobowiązany, a nawet, że błąd został zawiniony przez spełniającego świadczenie. Z wiedzą solvensa w rozumieniu art. 411 pkt 1 k.c. nie może być, zatem zrównana sytuacja, w której świadczący nie wie o nieistnieniu zobowiązania, a niewiedza ta jest wynikiem niedochowania należytej staranności albo jest w inny sposób zawiniona (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2015 r., II CSK 248/14, OSNC - ZD 2016, nr A, poz. 18, z dnia 4 marca 2015 r., I PK 182/14, nie publ., z dnia 8 listopada 2013 r., I CSK 34/13, OSNC 2014 r., nr 9, poz. 90, z dnia 24 listopada 2011 r., I CSK 69/11, OSNC 2012, nr 5, poz. 63, z dnia 10 czerwca 2003 r., I CKN 390/01, OSP 2005, z. 9, poz. 111, z dnia 6 grudnia 2002 r., IV CKN 1575/00, nie publ., i z dnia 12 grudnia 1997 r., III CKN 236/97, OSNC 1998, nr 6, poz. 101). Nie ma również wątpliwości, że w przypadku osoby prawnej decydujące znaczenie ma wiedza jej organu (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2016 r., II CSK 237/15, nie publ.).

Nie zachodzi zatem potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie. Ponadto sformułowane przez skarżącego zagadnienie nie ma charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz jest osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i jest pytaniem w tej właśnie sprawie. Skarżący powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, polemizuje z dokonaną przez Sąd Apelacyjny oceną faktyczną i prawną. W istocie nie formułuje wątpliwości na tle konkretnych przepisów, a kwestionuje ustalenia faktyczne i ocenę dowodów, poczynione przez Sąd Apelacyjny, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Wynika z nich, że powódka wykazała, iż świadczenie wypłacone skarżącemu było nienależne, a pozwany nie wykazał, by powódka, czy spółka odpowiedzialna za jej obsługę rachunkowo- księgową miały pozytywną wiedzę o braku podstaw do spełnienia świadczenia.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w brzmieniu obowiązującym od 27 października 2016 r. (Dz. U. z 2015, poz. 1800, ze zm.).

kc

jw